

Смірнова К. В.
кандидат економічних наук, доцент кафедри
менеджменту природоохоронної діяльності
Одеського державного екологічного університету
Венгер О. С.
студентка
Одеського державного екологічного університету
м. Одеса, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ЕКО-СТАРТАПІВ

На сьогоднішній день в розвитку вітчизняного підприємництва спостерігається значне піднесення індустрії стартапів, які охоплюють все більше сфер реалізації. «Стартап» – це інноваційне підприємство, інтелектуальне мислення, соціально-спрямований розвиток молодого покоління в сфері бізнесу. Отже, стартапи – це командні або індивідуальні проекти, які здатні в умовах генерування нових мислень та ідей вийти на масштабовану бізнес-модель економічного зростання [2].

Стартап – це процес для реалізації абсолютно нових бізнес ідей за короткі терміни з мінімальною кількістю фінансових ресурсів, що поєднує у собі характеристики, необхідні для функціонування у складних ринкових умовах [1].

Одним з наболілих питань, яке потребує суттєвої уваги з боку держави, суспільства та бізнесу є екологічні проблеми, масштаби яких сягають всієї країни, а отже саме еко-стартапи можуть стати одним з інструментів в процесі їх подолання. У сучасному світі більший відсоток успіху належить проектам, відкритим для суспільства, тому якраз екологічні проекти створюються, в першу чергу, на благо людства, для вирішення проблем навколишнього середовища, а їх існування обумовлено не лише фінансовими вигодами, а першочергово – за рахунок послідовників ідеї. Реалізація еко-проекту дозволяє змінювати модель поведінки людей, звертати увагу на екологічні проблеми, сприяє формуванню нового покоління громадян та споживачів – еко-відповідальних, еко-раціональних, еко-свідомих.

Серед загальних проблем, характерних для екологічних проектів та стартапів у всьому світі, виділяють такі: страх та невпевненість у власній ідеї, бюрократична тяганина у вирішенні різноманітних питань юридичного характеру, відсутність бізнес-моделі, фінансової підтримки та потенційних інвесторів, непродумано підібрана команда та неправильне визначення покупця еко-ідеї та ніші на ринку тощо. Оскільки екологічні стартапи орієнтовані на широкі маси, то на протязі всього періоду роботи над проектом потрібно підтримувати зв'язок із зовнішнім світом та брати до уваги зауваження та пропозиції потенційних клієнтів.

Початок ХХІ століття характеризується тенденціями щодо впровадження «зеленого» способу життя, екологічного харчування, натурального одягу,

енергоефективності та раціонального використання природних ресурсів, які останніми роками набувають актуальності в Україні, а отже, існує широкий спектр можливих напрямків розвитку екологічних проєктів, серед яких:

- екобудівництво – виготовлення будинків із соломи, дерев'яних блоків, глини, саману, очерету та інших натуральних матеріалів знаходять дедалі більше прихильників. На базі екобудівництва сформувалася ще одна ніша для можливих інноваційних проєктів – екоканалізація, влаштування систем біологічного очищення (конкуренції у даній сфері поки що не спостерігається);

- екоремонт – ремонт з використанням глиняної штукатурки, безпечних казеїнових та глиняних фарб, деревини, бамбуку, соломи, природного каміння тощо. Новаторами даної сфери можна вважати компанію GlinKo, які й створили ринок для одностумців (наприклад, захист від електромагнітного випромінювання, комплектація квартир джерелами резервного та автономного живлення та системами регулювання мікроклімату, добір натуральних меблів та забезпечення природного для ока освітлення тощо);

- еко-дизайн – передбачає дизайн інтер'єру із використанням натуральних матеріалів (дерева, каменю, глини), перероблених матеріалів (recycling) – наприклад, гофрокартон, рослини, оформлення «екологічних» продуктів та товарів, розробку макетів у «природному» стилі тощо;

- енергозбереження – встановлення обладнання та пристроїв для генерації альтернативної енергії (вітрової, сонячної й інших) та вирішення проблем щодо отримання фінансування;

- екологічний клінінг – прибирання з використанням безпечних мийних засобів, які не здатні викликати які-небудь алергії у людини, а пакувальний матеріал від них можна повторно переробити без шкоди для екології (в Києві з 2006 р. успішно займається даним видом діяльності компанія Eco Cleaning);

- збирання, сортування та рециклінг побутових відходів – доволі розповсюджена сфера бізнесу, до якої останнім часом залучаються ОСББ, які вбачають у цьому ефективний метод боротьби з відходами та можливість додаткового заробітку. Майже вільною нішею в даному напрямку є створення зручних контейнерів для збирання відходів вдома;

- «зелений офіс» – суть створення такого офісу полягає в підборі енергозберігаючого обладнання, управлінні «сміттевими потоками», доборі екологічних офісних товарів;

- еко-продукти, еко-одяг та еко-іграшки – виробництво сертифікованих органічних продуктів харчування, натурального «живого» одягу, іграшок з природних матеріалів, які зараз набули світової моди та виокремили поняття еко-тренду;

- екологічний транспорт – використання електротранспорту (як приватного, так і громадського), зростання попиту на велотранспорт. Стимулом до дії також є той факт, що Україна входить у топ-10 країн Європи за продажами електрокарів (щодня близько 20 українців пересідають на електромобілі);

– еко-туризм та еко-відпочинок – шалений темп міського життя спонукає людей віддавати перевагу відпочинку на лоні природи, далеко від великих міст і задушливого смогу, що є не тільки цікавим, а й корисним для здоров'я та отримання енергетичного заряду;

– еко-освіта та еко-виховання – проведення тренінгів, лекцій, семінарів, екошкіл для різних верств населення з формування екологічної свідомості та екологічної пропаганди – заходи, які не потребують великих фінансових витрат, але можуть стати запорукою появи еколого-орієнтованих громадян. Одним з прикладів з цього напрямку діяльності є Одеський державний екологічний університет, який за останні два роки виступив ініціатором проведення чотирьох екошкіл для школярів 8-10 класів, де учні набували знання та практикували створення власних еко-проектів; провів масштабні екологічні заходи з популяризації екологічної обізнаності населення – екологічний фестиваль та екологічний ярмарок, мета яких у пропагуванні екологічної тематики серед жителів та гостей м. Одеса; постійно долучається до екологічних акцій різних рівнів. Крім того, в університеті створено перший креативний студентський простір Ecoprostir, який є базою для різноманітних екологічних проектів та акцій, а представники команди орієнтують свою діяльність на заохочення молоді до екологічної активності.

Отже, вітчизняні еко-проекти можуть зайняти перспективну нішу в сфері еколого-орієнтованого розвитку економіки країни. На сьогоднішній день вже існують успішні приклади, якими можна пишатись (табл. 1).

Таблиця 1

Еколого-орієнтовані стартапи в Україні

Назва	Характеристика
1	2
PassivDom	Перший у світі цілком автономний будинок, що працює винятково на сонячній енергії, зводиться за один день, прилаштований для будь-якої землі, пересувний, виготовляється за допомогою 3D-друку. PassivDom почав свою роботу навесні 2017 р. і за короткий проміжок часу отримав вісім тисяч замовлень з-за кордону. Перші тестові домівки вже зараз приймають жителів у Києві.
Go To-U	Бізнес-ідея увійшла до десятки краших на конкурсі чистих технологій Climate Launchpad (Кіпр) – це онлайн-платформа, що об'єднує екологічно відповідальні бізнеси, які пропонують послуги заряджання електромобілів діючим та потенційним клієнтам. Мережа зарядних станцій Go To-U розвинута в Україні та за кордоном (Польща, Австрія, Казахстан, Грузія, Таїланд). За допомогою спеціального мобільного додатка можна забронювати зарядну станцію, яка ввімкнеться тільки для даного клієнта в певну годину, та оплатити сервіс від бізнесу, який встановив зарядний пристрій.

HelioPulse	Високоєфективний сонячний колектор-концентратор для домашнього та промислового використання. Система дозволяє підігрівати воду до 80-120°, що досягається шляхом концентрації сонячних променів, які потрапляють на дзеркало і спрямовуються на трубку, яка постійно знаходиться у фокусі. Система працює з максимальною ефективністю упродовж всього року, а термін окупності у 2-4 рази нижчий за класичні сонячні колектори. Систему HelioPulse можна використовувати для нагріву води, для гарячого водопостачання, опалення будинку, підігріву басейнів. Також можливе використання модифікованої системи для забезпечення технологічних процесів у промисловості ($t > 150^\circ$).
FlushWave	Система повторного використання технічної води, яка використовує відпрацьовану побутову воду з умивальників, ванн та душових для зливу унітазу. Система FlushWave зменшує споживання води, зменшуючи витрати на ресурси та електроенергію для водопостачання та водовідведення.
WaterCloud	Пристрій для збору конденсату води із повітря. Для нашого клімату в повітрі є приблизно 50-60% води. Зібрана вода проходить кілька стадій очистки, після чого її можна пити. Одна домашня установка WaterCloud за добу генеруватиме щонайменше 4 літри води, її можна програмувати, а також регулювати ступінь мінералізації води; живиться від розетки або сонячної батареї. Вартість пристрою приблизно \$300.
EcoInfo	Переможець конкурсу стартапів Egap Challenge DemoDay 2017 – сервіс пропонує користувачам інформацію про рівень забруднення атмосферного повітря, звертає увагу на проблеми екології і таким чином можна змінювати свідомість громадян та підвищувати кількість еко-свідомих українців. На даний момент реалізовано чотири корисних еко-шари, сервіс може відобразити будь-які еко-шари. Пілотна версія запущена в Дніпропетровській області.
Leaf & Roof	Ферма для вирощування овочів та зелені на дахах міських багатоповерхівок. Інноваційність полягає у самій бізнес-моделі – вирощування продуктів якнайближче до споживачів, енерго- та ресурсоефективно.
Effa	Зубна щітка, повністю виготовлена з переробленого паперу і екологічно-чистих компонентів з покриттям екологічно чистим ламінуванням на основі кукурудзяного крохмалю; щетинки виготовлені з інноваційного нейлону, розпад якого відбувається досить швидко, без впливу на довкілля; упаковка зроблена з вторинних матеріалів і розчиняється у воді.

Українські винахідники мають чимало перспективних розробок, тому розвиток вітчизняних еко-стартапів потребує зваженої та ефективної державної підтримки малого підприємництва та широкого інформування громадськості. Потрібно просто створити умови для розвитку підприємливості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дячук М.І. Перспективи розвитку стартап компанії в Україні. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/perspektyvy-rozvytku-startup-kompanii-v-ukraini>.
2. Тимофеев М.В. Стартап: Інтелектуалізація економічного розвитку в Україні. Формування економічних та правових регуляторів. URL: https://www.businesslaw.org.ua/startup-intelectualizaciya-economiky_